

Grasilda BLAŽIENĖ

*Vilniaus pedagoginis universitetas***PRŪSŲ ŽEMĖVARDŽIŲ TYRINĖJIMO PROBLEMAS**

Tuos toponimus, kurie lieka atskyrus oikonimus ir hidronimus, tikslingiausia būtų vadinti žemėvardžiais, arba negyvenamųjų vietų vardais. Vokiečių onomastinėje literatūroje jie yra vadinami *Flurname*¹. Ši sąvoka apima laukų, pievų, miškų, kalnų, slėnių, uolų, kelių, malūnų ir t. t. pavadinimus. Jai priskiriami ir upelių, upių, tvenkinių, ežerų, šaltinių ir šulinių vardai. Taigi *Flurname* sąvoka yra labai plati ir pabrėžia priešpriešą *gyvenamas – negyvenamas*². *Flurname* įvardija nedidelius kraštovaizdžio objektus, kurie vadinami ir mikrotoponimais³. Lietuvių literatūroje L. Bilkis (1997, 43–53) pasiūlė atsisakyti mikrotoponimo sąvokos dėl klasifikacijos pamato ir nuo jo priklausiančio mikrotoponimų resp. makrotoponimų klasės santykio su kitais toponimais. Žemėvardžiai, arba negyvenamųjų vietų vardai, yra vartojami negausios žmonių grupės, pvz., vieno kaimo gyventojų, todėl, pasak Bilkio (1997, 49), „reikia būti susipažinusiems su vietoje, kurioje objektas ir jo vardas egzistuoja“.

Prūsų vardyno tyrinėjimas paremtas istorine medžiaga. Tie raštininkai, kurie prieš kelis šimtus metų rinko prūsų vardyno duomenis iš gyvosios kalbos, nenurodė, kokio dydžio buvo vienas ar kitas objektas ir kaip plačiai jis buvo žinomas ir vartojamas. Dabar neįmanoma atkurti ir vietovės, kurioje buvo užfiksuotas koks nors žemėvardis, autentiško vaizdo, nes tose žemėse įvyko per daug pakitimų.

Šiame straipsnyje pasirinkta sąvoka *žemėvardis*, nors neatmetama galimybė rūpimus objektus vadinti ir negyvenamųjų vietų vardais. Čia nebus nagrinėjami pelkių, brastų, šulinių pavadinimai, nes juos reikėtų nagrinėti kartu su stovinčiųjų vandenių, t. y. ežerų ir tvenkinių, vardais.

Pirmieji prūsų žemėvardžių rinkiniai pasirodė 1873 metais. Tai garsusis W. Piersono *Altpreussischer Namenkodex*, kuriame pateikiama apie 3800 toponimų ir antroponimų iš įvairiausių šaltinių, iš viduramžių dokumentų ir naujausių laikų, t. y. tie vardai, kurie užfiksuoti po 1525 metų⁴. Piersono kodeksas prūsų vardyno tyrinėtojų nepelnytai

¹ Žr. Waser 2004, 349–380.

² Šveicarų germanistas *Sondereggeris* (1985, 449–463) pabrėžia, kad *Flurnamen*, kuriems priklauso kalnų, miškų vardai, turi požymių „neapgyvendintas, negyvenamas, žemė“. Vandenių vardai, taip pat vandentiekio įrenginiai turi požymius „neapgyvendintas, vanduo“.

³ Dėl mikrotoponimo sąvokos žr. Bilkis 1997, 43–53.

⁴ Dėl garsiosios J. Gerulio nustatytos chronologinės ribos žr.: *Nepokupnyj* 1976, 120; *Przybytek* 1993, 9; *Blažienė* 2000, 8–9; 2001, 49–50.

apeinamas, juo nesiremiamas. Šiame rinkinyje autorius kartais pakomentuoja vieną ar kitą žemėvardį. Į Piersono komentarus galima žiūrėti kaip į pirmuosius prūsų vardyno etimologijos bandymus, pvz.: *Trionkayminweisigis* „trium villarum pratum“ Saml. 1333. Also pr. *trion* genit. plur. drei, *kaimin* gen. plur. v. *kaimis*, *weisigis* „Wiese“ (Pierson 1873, 727). Po 124 metų V. Mažiulis savo *Prūsų kalbos etimologijos žodyno* IV tome aiškina:

Treonkayminweisigis „trium villarum pratum – trijų kaimų pieva“ <...> kur yra:

a) *Treon* = pr. (gen. pl.) **trijun* „trijų“ <...>;

b) *kaymyn* = turbūt pr. **kaiman* „kaimų“ (gen. pl., žr. *caymis*) <...>;

c) *weisigis* = pr. **veisij's* „pieva“ < **veisijas* („t. p.“) (Mažiulis 1997, 198 t.).

1873 metais daugelį prūsų žemėvardžių aptarė ir G. H. F. Nesselmannas savo *Thesaurus linguae Prussicae*. 1912 metais daktaro disertacijoje *De Prussicis Sambiensium locorum nominibus* Sembos žemėvardžius panagrinėjo J. Gerulis. 1922 metais reikšmingiausiam prūsų vardyno rinkinyje *Die altpreussischen Ortsnamen* Gerulis aptarė visų Prūsijos žemių negyvenamųjų vietų vardus, surinktus iš rankraštinių ir rašytinių šaltinių. Straipsnio autorė savo daktaro disertacijoje *Sembos prūsų vietovardžiai* yra nagrinėjusi Sembos negyvenamųjų vietų vardus (Blažienė 1993, 99–120) ir Kirpėnų dvaro laukų vardus (Blažienė 1986, 37–42).

Prūsų žemėvardžių reikšmė baltų onomastikai ir pačiai prūsų kalbai yra labai svarbi, nes žemėvardžiai yra glaudžiai susiję su apeliatyvine leksika. Mažiulis (1997, 273), remdamasis glosa *Stabynotilte* „lapideus pons“, Semba (SUB 194), atstato pr. **tiltan* „tiltas“, kuris slypi ir kai kuriuose pr. oikonimuose.

Prūsų vardyno rinkiniuose yra užfiksuota laukų, pievų, klonių, miškų, kalvų, kelių ir kitokių objektų vardų⁵, kuriuos trumpai aptarsime.

Laukų vardai

Laukų vardais, arba agronimais, siūloma vadinti ekonomiškai naudingus, apdirbtus plotus, kaip pievos ir laukai (Šrámek 2002, 889; Wasser 2004, 351)⁶. Prūsų lauko sąvoka labai nestabili. Laukų pavadinimai dokumentuose palydimi lotyniško prierišo *campus* arba vokiško žodžio *Feld*. Didžioji jų dalis vėliau užfiksuota kaip gyvenamųjų vietų vardai (Blažienė 2002, 17 t.). Daugelis oikonimų istorijos dokumentuose apibūdinami kaip *campus*, *Feld* ir kaip *villa*, *Dorf* „kaimas“. Laukas, pasak H. Mortenseno (1923, 307), galėtų būti didesnis už kaimą ir jame galėję atsirasti net keli kaimai. Šaltiniuose aptinkama tokių užrašymų, kaip 1379 *uf dem velde Iserwayn* (OF

⁵ Magistro darbą apie prūsų negyvenamųjų vietų vardus 2001 metais yra parašiusi ir apgynusi Vilniaus pedagoginio universiteto magistrantė Vita Daučiūnaitė, kurios surinkta medžiaga yra naudojama ir šiame straipsnyje.

⁶ Plg. Mickienė 2001, 7–8, 109.

105 129). Apie 1400 metus laukas užfiksuotas kaip oikonimas: um 1400 *Iserwayn* (OF 109 175; OF 111 100) – tai ankstesni *Eiserwangen* Wehlau apskrityje užrašymai. Taip pat randame tokių užrašymų: 1480 *im velde des Dorfes Gozolawcken gelegen im Frisching*, vėliau – *Gözlack* Friedlando apskrityje. *Callehnen* Wehlau apskrityje dokumentuose apibūdinamas kaip kaimas ir laukas 1312 *villa Coleen* (OF 105 180^r), 1402 *auf dem velde Calenen gelegen* (Ostpr. Fol. 118 519). Kol kas sunku spręsti, kiek iš tikrųjų Prūsijos žemėse buvo laukų, kurie neminėti ir kaip gyvenamųjų vietų vardai. Laukų vardais galėjo būti žemiau išvardyti pavadinimai:

1342 *zwei Haken im Felde Algessow* (PUB III 329; SUB 240). Ši Sembos lauko vardą Gerulis (Gerullis 1922, 9) klaidingai laiko oikonimo *Alxowe* užrašymo variantu. Iš vieno užrašymo sunku atstatyti autentišką lytį ir paaiškinti kilmę.

1380 *Ansewin, Acker* (Gerullis 1922, 10): pr. **Ansivñ-* (?) **Anzivñ-* (?). Kilmė neaiški. V. Toporovas (1975, 93) sieja su pr. *ansonis* „ažuolas“.

*[1354] *Winrich von Kniprode verleiht... 5 Hufen auf dem Felde Duntelauks* (PUB V 125). Pr. **Dunt-laukīs*, dūrinys, kurio antrasis dėmuo yra paplitusi topoleksema pr. *laucks* „laukas“. Dėl pirmojo dėmens plg. la. vv. *Duñtas*, *Duñte*, *Duñtes*, gyvenvietės, *Dūntes-kalns*, *Dūntes-pļava*, žemėvardžiai, kuriuos Endzelīns (1956, 239) atsargiai sieja su la. *duntas*, *duntes* „das Zahnfleisch“ (ME I 518).

1261 *in terra Quedenow in campis sic nuncupatis Gwolinis, Gwovlinis, Gawlinis*, prie Quednau, Semba (SUB 38): pr. **Gaul-ñ-īs*, gali būti asmenvardinės kilmės; dėl **gaul-* plg. pr. avd. *Pagaule*, *Pagawle* (Trautmann 1925 73), lie. avd. *Gáulè*, *Gáulia* (LPŽ I 632–633), lie. vv. *Gáulėnai* (LAŽ 79), la. vv. *Gaulinieki*, *Gàulēns*, kuriuos Endzelīns (1956, 304) atsargiai sieja su pr. ežero vardu *Gaulen* ir lie. vv. *Gáulėnai*. Pr. ežero vardą *Gaulen* Gerulis (Gerullis 1923, 37), F. Daubaras (1990, 31) ir Toporovas (1979, 175) sieja su išvardytais baltų asmenvardžiais ir vietovardžiais. Bet plg. vok. avd. *Gaul*, vva. *gūl* „arklys, kuinas“, vok. vv. *Alt-*, *Neugaul* (FN 263).

1307 *zwen haken im velde Gigen*, Labguvos sritis (PUB I, 2 554): pr. **Gig-*, plg. lie. avd. *Gigà* (LPŽ I 665) ir galbūt la. vv. *Ġigas*, *Ġiga*, kuriuos Endzelīns (1956, 351) atsargiai sieja su la. *ġiga*, žr. ME I 698.

*1340 *in campo Girdewithigen*, Semba (OF 105 229): pr. **Girdev-īt-ij-*, priesagų *-īt-* ir *-ij-* vedinys iš avd. pr. **Girdewe*, plg. pr. avd. *Girdaw*, *Girdilo*, *Girdim*, *Girdulle* (Trautmann 1925, 33).

1289 *Grasimi campus*, 1427 *Grasym*, prie Elditten, Heilsberg vlsč. (Gerullis 1922, 45): pr. **Grasim*, siejamas su pr. avd. *Grasim* (Gerullis ibd.). Žr. Trautmann 1925, 36.

*1344 ... *in campo Groywitten assignamus*. Neįmanoma tiksliai lokalizuoti. (PUB II 570): galbūt pr. **Graib-īt-* (?), priesagos **-īt-* vedinys iš pr. avd. *Groybe*, plg. pr. avd.

Greibute (Trautmann 1925 36). *b* vietoj *w* ir *w* vietoj *b* galima paaiškinti vž. įtaka (Lasch 1814, 149; Gerullis 1922, 220).

*1342 *im Felde Instosostes*, Notanga (PUB III 317). Iš šio užrašymo neišmanoma atstatyti autentiškos lyties.

1333 ...*et eorum veris heredibus duos unsos in campo Camnitien*, Semba (PUB II 543–544): pr. **Kamnit-ij-*, priesagos *-*ij-* vedinys iš pr. *camnet*, *kampnit* „žirgas, arklys“ (Gerullis 1922, 54).

*1288 ... *et suis heredibus agros quinque uncorum in campo Kopycien cum pratis*. Lokalizacija nenurodyta. (PUB I, 2 331), pr. **Kap-īt-ij-* / **Kop-īt-ij-* arba **Kūp-īt-ij-*, galbūt sietinas su lie. *kāpas* arba lie. upėvardžiu *Kopija*, plg. pr. v. *Kopayn*, žr. Gerullis 1922, 70; Blažienė 2000, 66. Jeigu autentiška lytis atstatoma **Kūp-īt-ij-*, plg. lie. *kūpti*.

1287 *Lagamast, campus*, prie Tüngen, Braunsbergo vlsč. (Gerullis 1922, 80): pr. **Laga-mast-*, sietinas su pr. avd. **Laga-mast* (Gerullis, ibd.), plg. lie. avd. *Jagomastas* (LPŽ I 784). Piersonas (1873, 629) įžiūri šiame žemėvardyje pr. *maisto* „miestas“.

*1336 ... *verleiht (...) Haken im Felde Massennime zum Recht der Freien* (PUB III 49). Galbūt asmenvardinės kilmės ir sietinas su pr. avd. **Masenime* (?). Daryba ir kilmė neaiški.

1338 *in campo Pancleydis* (OF 99 60); *in dem velde Pancleydis*, Braunsberg vlsč. (OF 100 69). Neišmanoma atstatyti autentiškos lyties, kilmė neaiški.

*[1354] ... *verleiht (...) Hufen auf dem Felde Pelows*, prie Lackmedien, Bartenstein vlsč. (PUB V 686): pr. **Pel-av-īs* (?), galbūt asmenvardinės kilmės. Plg. pr. avd. *Pele*, *Pelle*, *Pellicke*, *Peline* (Trautmann 1925, 75).

1262 ... *et protendentur usque ad campum, qui vocatur Sirbelauk*, Varmė (PUB I, 2 142): pr. **Sirb-lauk-* (?), dūrinys, kurio pirmąjį dėmenį galbūt galima sieti su asmenvardžiu, plg. lie. avd. *Sirbikas* (LPŽ II 721), antrasis sandas sietinas su pr. *laucks* „laukas“. Galbūt atsižvelgiant į *b* ir *w* rašybą, galima galvoti apie **Sirv-lauk-* (?), pirmąjį dėmenį siejant su lie. *širvas* arba su pr. *sirwis* „stirna“.

*1262–1263 ... *huben gelegen im felde Smayditen*, Heiligenbeil vlsč. (PUB I, 2 164): pr. **Smaid-īt-*, priesagos *-*īt-* vedinys iš pr. avd. **Smaide*, plg. pr. avd. *Jonycke* ir *Clawcko Smoyde*, *Caspar Smode* (Trautmann 1925, 96) ir Sembos kalno vardą *Smaydegarbs*, *Smaydigarbs*, *Smaydegarbe* (SUB 193).

1284 *Spal* „*sors campi, que nuncupatur Sp.*“, prie Kapkeim, Heilsberg vlsč. (Gerullis 1922, 169): pr. **Spal-*, veikiausiai asmenvardinės kilmės, plg. lie. avd. *Spālis* (LPŽ II 780) ir lie. *spālis* „minant atsiskiriantis nuo pluošto linų ar kanapių sumedėjusio stiebo šapelis; smulkus žuvies kauliukas, ašakėlė“ (LKŽ XII 313 t.).

1305 *villa Neplock ad campum Steypts, Steypes, Sterpts*, prie Neplocken, Semba (SUB 119). Gerulis (Gerullis 1922, 173) atsargiai sieja su pr. pelkėvardžiu *Steypata*, kuris

gali būti vokiškos kilmės. Iš lauko vardo užrašymo variantų sunku atstatyti autentišką lytį ir paaiškinti kilbę.

*1355 ... *circa campum Troskow usque ad primam graniciam*, prie Saalau, Friedland vlsč. (PUB V 177): pr. **Trask-av-/-ōv-*. Gali būti asmenvardinės kilmės, plg. lie. avd. *Traskŷs* (LPŽ II 1062).

*[1347] *abinde ad quercum circa campum Tustyenen sitam procedendo*, Zinten vlsč. (PUB IV 139): pr. **Tust-ein-*, priesagos **ein-* vedinys iš pr. asmenvardžio **Tuste*, plg. pr. avd. *Tustyn* (Trautmann 1925, 111) ir pr. vv. *Tusteyn* (Gerullis 1922, 189). Ši lauko vardą yra užfiksavęs Trautmannas.

1354 ... *verleiht (...) Hufen im Felde Weytimis zwischen den Flüssen Seria [Passarge] und Drawanta [Drewenz]*, Varmė (PUB V 121): pr. *Vaitimīs*, galbūt asmenvardinės kilmės ir sietinas su pr. avd. **Vaitime*, plg. pr. avd. *Waitil*, *Waytin* ir pr. vv. *Waitegarben*, *Woyteyn*, *Waytenin*, *Waytemyn* (Trautmann 1925, 114); plg. lie. avd. *Vaītas* ir slavizmą *vaītas* „dvaro paskirtas baudžiauninkų prižiūrėtojas“ (LPŽ II 1138).

1340 ... *uncos sitos in campo Wenkene sub cameratu Slenyje*, Varmė (PUB III 233). Kilmė neaiški. Gerulis (Gerullis 1922, 199) atsargiai įžiūri priesagą **-ĕn-*.

Laukų vardų galėjo būti 23, iš jų 10 nėra užfiksavęs Gerulis. Šešiolika laukų vardų užfiksuota XIV amžiuje, o septyni – XIII amžiuje. Dalies jų kilmės paaiškinti neįmanoma, nes iš turimų užrašymo variantų neįmanoma atstatyti autentiškos lyties. Užfiksuoti 2 dūriniai, kurių antrasis dėmuo yra pr. *laucks* „laukas“. Taigi prūsai turėjo žodį laukui įvardyti. Trylikos laukų vardų kilmė galėtų būti asmenvardinė, du laukų vardus galima būtų sieti su apeliatyvais.

Pieavų vardai

Tai yra tie pavadinimai, prie kurių šaltiniuose yra prierasas lo. *pratium* ar vok. *Wiese*. Prūsai pievas vadino *wayos* (nom. pl. fem.) ir pr. **veisij's* < **veisijas* „pieva“, kuris atstatytas iš jau aptarto pr. pievos vardo: 1331 *stantem in loco Treonkayminweisgis, Tre-cukayminwesgis, Treonkaymynweysigis, Criunkayme id est trium villarum pratium* (SUB 194), dar plg. Sembos pievos vardą 1333 ... *que est in prate quod dicitur Scudewezge* (PUB II 534), 1333 *in prato, que dicitur Scudewezege* (OF 107 129^r), kurio antrasis dėmuo yra pr. **veisij's*, o pirmasis dėmuo asmenvardinės kilmės ir sietinas su pr. avd. *Scude*, plg. pr. avd. *Scudeyke*, *Scudenne*, *Scudete*, *Schudie*, *Schudite* (Trautmann 1925, 94–95). Pr. *wayos* aptinkamas pievų varduose kaip antrasis dūrinių dėmuo:

1315 *deinde prout eadem via signata est usque ad graniciam circumfossam in prato Budewaio iuxta*, prie Sassen, Mohrunge apskr. (PUB II 82–83). Pirmasis dėmuo sietinas arba su asmenvardžiu, plg. pr. avd. *Budike* (Trautmann 1925, 20), arba su apeliatyvu, lie. *būda*.

1315 *van dannen daz flyz nedirczugeende bez czu der grenicczen in der wesin Kawkowagen* gemachen, Liebstadt apskr. (PUB II 88–89). Pirmasis dėmuo sietinas su pr. *cawx* „velnias“.

1289 ... *et ab eadem (!) lacu per silvam usque ad pratum, qui dicitur...* *Krumstewayn* (PUB I, 2 338). *Krumstewayn* yra vienas iš 8 vieno pievos vardo *Trumpsy*, *Krumstewan*, *Crumpsch* (?), *Trumpszken* (?), *Trumpske*, *Trzumpsy*, *Kruntstny*, *Kruntstay* užrašymo variantų, kurio antrąjį sandą galima sieti su pr. *wayos*.

1312 *Laswagie, Wiese*, prie Komainen, Braunsberg apskr. (Gerullis 1922, 83). Dėl pirmojo dėmens plg. lie. *lašėti* „lašais kristi, varvėti; lašais laistyti“ (LKŽ VII 166).

1315 ... *quercum cruce signatam circumfossam iuxta pratum Markowaio*, Mohrun-gen apskr. (PUB II 82–83). Pirmasis dėmuo sietinas su lie. *markà* „vieta linams merkti, linmarka“ (LKŽ VII 863–864).

1395 *und II huben sint bruches in der Mintewayen*, Gerdauen apskr. (OF 105 104^r). Pirmasis dėmuo asmenvardinės kilmės, plg. pr. avd. *Minte* (Gerullis 1925, 99).

1285 ... *insuper pratum quodam Penkoweo nominatum*, prie Steegen, Pr. Eylau apskr. (PUB I, 2 297–298). Pirmasis dėmuo iš pr. avd. *Penke* (Trautmann 1925, 75).

1305 ... *dy do steet offe der wesen Wusiwaio, Wusigkewaye*, Mohrun-gen apskr. (PUB I, 2 526). Gerulis (1925, 211) pirmąjį dėmenį sieja su lie. *ušis* ir pateikia kaip paralelę lie. up. *Ušaňtė*, dėl kurios žr. Vanagas 1981, 354.

*1280 ... *que stat iuxta pratum nomine Zcutawayo* (PUB I, 2 258): pr. **Skuta-vajā* (?), dėl pirmojo sando plg. (?) lie. avd. *Skùtas*, lie. *skùtas* „ko nors gabalas, skiautė, skutena“ (LPŽ II 757).

Sembos pievos vardą 1331 *stantem circa pratum pruthenice dictam Waltheweyse, Gwaltewesse* (SUB 200–201) Gerulis (Gerullis 1922, 194) remdamasis Piersonu (1873, 510) laiko prūsišku vardu. Šis vardas veikiausiai yra vokiškos kilmės, plg. vvž. *walt* „Wald“ (miškas) ir vvž. *wese* „Wiese“ (pieva) (Lübben, Walther 1985, 551, 557).

Iš viso yra užfiksuotas 31 pievos vardas, 10 dūrinių, kurių antrasis sandas sietinas su pr. *wayos* ir **veisij's*, 1 sudėtinis kilmininkinis vardas; 22 pievų vardai užfiksuoti XIV amžiuje, 8 vardai – XIII a. ir vienas Sembos pievos vardas XV amžiuje: 1411 *uf der wesen Dallige* (OF 103 8), 1411 *uff der wesen Dallige* (OF 104 5), 1411 *uf der wesen Dalge* (XXIX 32): pr. **Dalgē* sietina su pr. *doalgis* „dalgis“.

Klonių vardai

Dokumentuose rasti 4 klonių vardai, pažymėti lotynišku priedašu *vallis* „klonis, slėnis; įdauba, duburys“ (Kuzavinis 1996, 902) ir vokišku *Tal* „klonis, slėnis, loma“. Trys klonių vardai užfiksuoti Semboje ir vienas prie Tusseinen, Mohrun-gen apskr. Patys

prūsai klonius vadino *lindan* acc. sg. „slėnį“, žr. Mažiulis 1996, 64–66. Vokiečių onomastinėje literatūroje kloniams įvardyti yra siūlomas ir koilonimų (*Koilonyme*), gr. *koilon* „loma, įduba, tarpekliis“, terminas (Anreiter 2004, 303).

1360 ... *ab hiis tribus graniciis prehabitis procedendum est ad aliam vallem Draymayken nominatum*, prie Hortlauken, Semba; *vallis Draymayken* (OF 103 5^r; OF 104 3^r; SUB 312): pr. **Draim-eik-* (?), galbūt asmenvardinės kilmės.

[1327] ... *et ab eadem via usque ad vallem, que dicitur Labniegarwe*, prie Cosnehen, Semba (SUB 167); 1391 *ad vallem, qui dicitur Laniregarwe* (OF 103 171); 1391 *ad vallem, que dicitur Laniregerbe* (OF 104 82). Dūrinys, kurio pirmasis dėmuo neaiškus, o antrasis veikiausiai sietinas su pr. *garbis* „kalnas“. Dar žr. Toporovo (1984, 39) nuomonę.

1360 ... *ad vallem Peyrowayden*, prie Hortlauken, Semba (OF 103 5^r–6). K. Būga (1953a, 424) įžiūri ryšį su la. *piere* „kakta“, bet ši hipotezė abejotina, nes neaiški vardo daryba.

1296 ... *unde von dannen gerichte zcum tale Silitigeprawes, Silitigeprawes geheysen...*, prie Tusseinen, Mohrunen apskr. (PUB I, 2 419). Dūrinys, kurio antrąjį dėmenį galbūt galima plg. su pr. ežero vardu *Prawes*, kaip tai daro Gerulis (Gerullis 1922, 156). Plg. lie. up. *Pravienà* (LUEV. 127), la. up. *Praviņ*-straits (Daubaras 1990 81). Dėl *prav-* žr. Vanagas 1981, 265. W. P. Schmidas, kurio nuomonę pateikia M. Biolikas (1993, 98–99), *Prawes* atstato kaip *pra-wis* ir sieja su pr. avd. *Wisse*, plg. pr. avd. *Prey-wis*.

Klonių vardų kilmė nėra aiški.

Miškų vardai

Miškų vardų, arba drimonimų, užfiksuota 82; prie jų šaltiniuose yra prieraišai vok. *Wald* „miškas“, *Hain* „giraitė, miškelis“, lo. *silva* „miškas“, *nemus* „giraitė, miškelis, parkas, krūmai“ (Kuzavinis 1996, 560). Prūsai mišką vadino *median*, kuris yra keleto sudurtinių miškų vardų antrasis dėmuo.

1359 ... *Hufen im walde Absmedie in angewiesenen Grenzen zu kulmischem Recht*, prie Skaibotten, Allenstein apskr. (PUB V 432): pr. **Aps-medjan-* pirmasis dėmuo sietinas su pr. *abse* „epušė, drebulė“.

1326 *Awynemedien, Wald*, Barta (Pierson 1873, 491): pr. **Avin-medjan-*, pirmajame dėmenyje slypi pr. *awins* „avinas“.

1342 ... *Hufen im walde Laukemedien*, tarp Rößel ir Heilsberg (PUB III 323); 1400 *Laukemedie* (Gerullis 1922, 83): pr. **Lauka-medjan*, pirmajame dėmenyje produktyvi topoleksema pr. *laucks* „laukas“.

1254 ... *durch den Wald Lindenmedie, Lindemeddie, Varmè* (PUB I, 2 224); 1255 *Lindemedie, Lindenmeide, Lindenmeddie*, 1326 *Syncomedie* (!) (Gerullis 1922 89): pr. **Lind-medjan-*, pirmasis dėmuo siejamas su pr. *lindan* „slėnį“ žr. Gerullis 1922, 89; Toporov 1990, 272.

1326 *Lusinemedien*, tarp Bartos ir Notangos (Gerullis 1922, 93): pr. **Lus-ĩn-medjan*, pirmasis dėmuo yra priesagos **-ĩn-* vedinys iš pr. *luyssis* „lūšis“ arba pr. **lusĩnē* „lūšynė, vieta, kur daug lūšių“ (Blažienė 2004, 29–30).

*1379 ... *Mattis Tolkin und seinen rechten erben und nachkommenlingen XCII huben gelegen in dem walde Milemediegen, Mylemedigen, Milemedyen, Mylemedien* (Ostpr. Fol. 124 106^r–107; Ostpr. Fol. 322 193): pr. **Mil-medjan-*, pirmasis dėmuo sietinas su pr. avd. *Mile* (Trautmann 1925, 59), plg. pr. avd. *Milagede, Milegaude, Mylligeyde, Mylemint, Myluxe, Milune* (Trautmann 1925, 58–60).

1341 ... *ad finem cuiusdam nemoris Narwomede, Johannsburg vlsč.* (PUB III 287): pr. **Narv-med-*, pirmasis sandas sietinas veikiausiai su lie. *narvā* = *narvas* „lašta, kur laikomas sugautas žvėris ar paukštis; bičių motinai uždaryti dėžutė, gurbelis; bičių motinos akutė koryje; kilpa žuvims ar kiškams gaudyti“ (LKŽ VIII 564).

Pr. *median* eina vieno miško vardo pirmuoju komponentu.

1289 ... *ad silvam, que dicitur Mediolaukis, Mediolaucks, Mediolawkisz, Mediolauc-kis, Medyolawckis, Mediolauks*, prie Borchertsdorf, Pr. Holland vlsč. (PUB I, 2 338): pr. **Medjā-lauks*, antrajame dėmenyje yra pr. *laucks* „laukas“.

Dar minėtini tie miškų vardai, kurių taip pat nėra užfiksavę prūsų vardyno tyrinėtojai:

*1293 *consilio fratris mei ac filiorum meorum Arnolde pellifice set suis heredibus silvam, que Gabiles vocatur*, lokalizuoti neįmanoma (PUB I, 2 427): pr. **Gab-il-īs* (?), plg. pr. ež. *Gabelin* (Gerullis 1922, 34), lie. ež. *Gabỹs, Gabūtis, Gabĩžius* (LUEV. 41), pr. *gabawo* „rupūžė“.

*1342 *in silva Iwine*, Notanga (OF 105 234^r): pr. *Īv-ĩn-ē*, priesagos **-ĩn-* vedinys iš apeliatyvo lie. *ývas* „didysis apuokas, žiūras; didžiausia pelėda; baublys“ (LKŽ IV 227). Plg. pr. up. *Iwanthi* (Gerullis 1922, 50), pr. medžio vardą 1331 *loco, ubi olim fuit arbor pruthenice Ywegarge; ... qui locus dicitur Iwogarge, id est huvinboum...* (SUB 184), lie. up. *Ivañčius* (LUEV 50).

*1321 *versus silvam, que vulgariter Laucopate nuncupatur*, prie Mollwitten, Pr. Eylau vlsč. (PUB II 261). Galbūt šiame miško varde slypi pr. *laucks* „laukas“. Daryba ir kilmė neaiški.

*1341 ... *schenkt der Stadt Zinten 10 Hufen im Walde Pertlauge*, prie Zinten (PUB III 264). Daryba ir kilmė neaiški.

*1359 *Sie dürfen im Walde Rauditten Holz zum Eigenbedarf frei schlagen*, prie Mollehenen, į šiaurę nuo Karaliaučiaus, Semba (PUB V 460): pr. **Raud-īt-*, priesagos **-īt-* vedinys iš pr. avd. **Raude*, plg. pr. avd. *Raudicke* (Trautmann 1925, 82), lie. avd. *Raudà, Raūdas, Ráudis, Raūdžius* (LPŽ II 581).

*1314 ... *verleiht (...) Hufen im Walde Sansin* (PUB II 72): pr. **Zanz-īn-*, priesagos **-īn-* vedinys iš pr. *sansy* „žąsis“.

*1344 ... *verleiht (...) Hufe im Walde Sinonis*, Rastenburg apskr. (PUB III 589): pr. **Sinonis*, gali būti iš avd. pr. **Sinone*, plg. pr. avd. *Synnote, Senote, Synnow* (Trautmann 1925, 92).

*1518 *Tange, Wald*, prie Wargen, Semba (Schlicht 1922 203): pr. **Tangē*, asmenvardinės kilmės ir sietinas su pr. avd. *Tange*, plg. *Hans Tangis* (Trautmann 1925, 103).

*1518 *Tulnege, Wald*, prie Wargen, Semba (Schlicht 1922, 203): pr. **Tulnege* sietinas su pr. avd. *Tulnege*, plg. pr. avd. *Tulnige, Tolnego, Tulnegecee, Tulne* (Trautmann 1928, 109).

*1341 *Die nach dem bischöflichen Hain Woys zu gelegenen Weiden dürfen sie benutzen*, prie Blumenau, Fischhausen apskr. (PUB III 276): pr. **Vais-*, veikiausiai asmenvardinės kilmės iš pr. avd. **Wayse*; plg. pr. avd. *Waysegaw, Waysete, Waysel, Waysilia, Waysim, Waysvne, Waysuthe* (Trautmann 1925, 113–114).

51 miško vardas užfiksuotas XIV a. dokumentuose, 15 vardų – XIII a., 11 – XV a., 4 vardai – XVI a.

Kalnų vardai

Kalnų vardų, arba oronimų, užfiksuota 17, šaltiniuose prie šių vardų parašyta lo. *mons* „kalnas; kalnai, kalnynas“ (Kuzavinis 1996, 542) arba vok. *Berg* „id.“. Prūsai kalną vadino *garbis*, kuris eina sudurtinių kalnų vardų antruoju dėmeniu.

1331 *Abinde directe ad palum circumfossam stantem in monte Iregarbis, Iragarbis, Miegarbs pruthenice dicto*, prie Wittehenen, Rudau vlsč., Semba (SUB 191), 1331 *Iregaps, (?) Ergarbin* (Gerullis 1922, 50): pr. **Er-garbīs* (?). Gerullis (ibid.) pirmąjį dėmenį sieja su pr. *eristian*, lie. *ėras* „ėriukas“. Dėl $\bar{e} > \bar{i}$ Sembos tarmėje žr. Trautmann 1910, 119–120.

1310 *monte que dicitur Laygegarbes in campum Noriaw*, prie Norgau, Semba (OF 101 102): pr. **Laig-garbis*, pirmasis sandas asmenvardinės kilmės ir sietinas su pr. avd. *Layge* (Trautmann 1925, 50).

1331 *in monte Lappegarbe, Leppengarbe; in loco, qui dicitur Lappogarwe* „Fuchsberg“, Semba (SUB 191): pr. *Lap-garb-*, pirmasis sandas sietinas su pr. *lape* „lapė“.

1331 *in monte Lulegarbs, Kaligarbs, Kilegarbs, Lugegarbis; in monte, qui locus dicitur Lulegarbis*, Semba (SUB 188): pr. **L'ul-garbis*, pirmasis sandas veikiausiai

sietinas su lie. *liūlýnas, liulýnas, liulėti, liūlėti* „liūliuoti, siūbuoti, vilnyti, liumpsėti, linksėti, dubsėti“ (LKŽ VII 605–606). Žr. Toporov 1990, 403.

1331 ... *in monte Mantegarbs; in loco dicto Mantegarbs*, prie Germau, Semba (SUB 188); 1418 *uf den berg Mantegarbe* (XXIX 37): pr. **Manta-garbis*, pirmasis dėmuo asmenvardinės kilmės ir sietinas su pr. avd. *Manto, Monte*, plg. pr. avd. *Mantawte, Mantiko, Mantil, Mantit, Mantucke* (Trautmann 1925, 56, 61). Žr. Mažiulis 1996, 109–110.

1418 *uf den Berg Nirtegarbe*, prie Norgau, Semba (XXIX 37): pr. **Nirt-garb-*, dėl pirmojo dėmens plg. lie. *nirti* „įlįsti į vandenį, nerti“ (LKŽ VIII 812–813).

1280 ... *supra montem, qui mons vulgariter dicitur Wenegarbis*, prie Iggeln, Stuhm apskr. (PUB I, 2 257): pr. **Ven-garbis*, pirmasis dėmuo iš pr. avd. **Wene* (Gerullis 1925, 199), plg. pr. avd. *Wennike, Weniko, Wenneke* (Trautmann 1925, 116).

1258 *Wittergarbe, Berg*, prie Kalkstein, Heilsberg vlsč. (Gerullis 1922, 205). Pirmojo dūrinio dėmens kilmė neaiški.

Prūsijos žemėse užfiksuoti 8 kalnų vardai, kurių antrajame dėmenyje yra objekto pavadinimas pr. *garbis*. Šeši iš šių vardų buvo Semboje.

Atkreiptinas dėmesys į glosą:

1331 *Abinde ad palum circumfossum situm im monte Wosispile, Wosispele pruthenice dicto*, prie Ekritten, Rudau vlsč., Semba (SUB 191); *Deinde ad palum circumfossum, stantem in monte, qui dicitur Wosepille theutonice Ciginburg* (SUB 191): pr. (V)ōzis-pil-, pr. *wosse* „ožka“ ir pr. **pili-* „pilis“.

Gerulis neturi užfiksavęs kalno vardo *1331 ... *monte, qui vulgariter Sebinburne dicitur* (SUB 186). Veikiausiai hibridinis dūrinys, pirmuoju dėmeniu eina vva. *siben, sēben* „septyni“ (Lexer 1980, 193). Antrasis komponentas galbūt sietinas su lie. *burnà*.

Trylika kalnų vardų užfiksuoti XIV a., trys – XIII a. ir vienas XV a.

Kelių vardai

Kelių vardų, arba hodonimų, užfiksuota 5. Prie jų nurodyta lo. *via* „kelias, gatvė“ (Kuzavinis 1996, 918–919) arba vok. *Weg* „kelias“. Prūsai kelią vadino *pintis*. Objekto pavadinimas yra dviejų kelių vardų antrasis dėmuo.

*1321 ... *usque viam, que Montrapinte dicitur*, prie Domnau (PUB II 248). Pirmasis dūrinio dėmuo neaiškus.

1328 *quendam viam nostre Skerpincz*, prie Mednicken, Semba (OF 107 139^r): pr. **Skerp-pint-*. Pirmasis dūrinio dėmuo veikiausiai sietinas su lie. *skėrỹs* „tiesiasparnių būrio į žiogą panašus vabzdys; laumžirgis“ (LKŽ XII 818) arba su asmenvardžiu, plg. lie. avd. *Skėrỹs* (LPŽ II 735).

Keturi kelių vardai užfiksuoti XIII a. dokumentuose, vienas – XIII a.

Rašytiniuose ir rankraštiniuose šaltiniuose yra užfiksuota dar daug vardų, pvz.: ruožas, gervuogių krūmais apaugusi vieta, bei vardai, kurie Sembos dokumentų knygoje, 1331 metų Sembos suskirstymo į Ordinui ir vyskupui priklausiusias žemes žymimi lo. žodžiu *locus „vieta“* (Kuzavinis 1996, 494–495); tokių vardų tame dokumente užfiksuota 11. Kol kas sunku pasakyti, kokia tai buvusi vieta. Pvz., 1331 *Deinde directe ad aliam quercum circumfossam, stantem inter Drabenow et Girtmytin im loco Wosebirgo, pruthenice dicto* (SUB 186); *Deinde directe procedendo ad quercum circumfosam, stantem inter Drabnow et Girteniten in loco dicto Wosebirge* (SUB 186): pr. (V)ōzē-birg-, pirmasis dėmuo siejamas su pr. *wosse* „ožka“ (Gerullis 1925, 208), antrąjį dėmenį *Būga* (1913b, 435) sieja su sl. *бъргъ* „пещера, хижина“ ir su pr. *birgo*, plg. lie. *birginti* „eikvoti po nedaug“ ir *Wosebirgo* traktuoja kaip „логовище козы“ („ožkos guolis“). Dar plg. pr. *birgakarkis* „kaušas, samtis“.

Neaišku, ar žemėvardžiams galima priskirti medžių, kuolų pavadinimus, pvz., 1407 ... *ist eine mittelmessige eiche gezeichnet mit einem creuze und heissit prewsch Argsteike und grenst ouch mit dem Dorf Woyditten*, Semba (OF 104 1^r); 1411 *eyn bescholter pfol und heisset Arxstik* (OF 103 8). Matyt, reikėtų pritarti Toporovui (1975 102–103), kuris laiko šiuos vardus hibridiniais dūriniais, dėl pirmojo dėmens plg. lie. *argóti*, o dėl antrojo – vvž. *stik* „Stich“ (Lübben, Walther 1995, 380). Vok. *Stich* reiškia ‘dūris, įkirtimas’.

Diskutuotinas dalykas, ar prie negyvenamųjų vietų vardų galima skirti akmenų vardus. *Bilkis* (1998, 25) mano, kad akmens vardas negali būti laikomas vietovardžiu. Prūsijos žemėse užfiksuoti 7 akmenų vardai, kurie šaltiniuose žymimi lo. žodžiu *lapis* „1. akmuo; 2. girnapusė, girna; 3. brangakmenis; 4. sienų (ribų) akmuo; 5. mylių akmuo ir t. t.“ (Kuzavinis 1996, 474) ir vok. žodžiu *Grenzstein* „sieną žymintis akmuo“.

Taigi prūsų žemėvardžių užfiksuota nemažai. Jų užrašymai labai įvairuoja, todėl kartais sunku atstatyti pamatinę lytį. Didžioji dalis vardų užfiksuoti XIII a. Nemažai yra sudurtinių vardų, kurių antrasis dėmuo yra pr. apeliatyvai *laucks*, *wayos*, *stabis*, *pintis*, *garbis*, *median*. Pirmuoju tokių dūrinių dėmeniu eina asmenvardis arba apeliatyvas, pvz., 1331 *Lappegarbe*, kln. = pr. *lape* „lapė“ ir pr. *garbis*, 1333 *Scudewezge* pv. = pr. avd. *Scude* ir pr. **veisij's* „pieva“.

Paplitęs ir priesaginis darybos būdas. Aptinkamos priesagos **-ain-* (*Spiraynis*, laukas 1345), **-ant-* (*Dalgantis*, pieva 1352), **-av-* (*Troskow*, laukas 1355), **-ein-* (*Nadeyn*, miškas 1388), **-ij-* (*Waydey*, miškas 1488), **-in-* (*Medino*, miškas 1326), **-it-* (*Smaiditen*, laukas 1262–1263), **-uk-* (*Lunckuke*, miškas [1335–1341]), **-ūn-* (*Labune*, pieva 1447) ir t. t.

Priešdėlių vedinių yra vos vienas; tai miško vardas 1340 *Darvon zū eyner bescutten eyche, dy dar stet in Pacortytygien walde*, Semba (SUB 233): pr. **Pa-kurt-īt-ij-*, priešdėlio

**pa-* vedinys iš pr. *korto* „užtvara, užtvaras“. Ši miško vardą reikėtų laikyti dvejopos darybos, priešdėlio **pa-* ir priesagų **-īt-* bei **-ij-* vediniu.

Svarbiausia prūsų žemėvardžių, arba negyvenamųjų vietų vardų, tyrinėjimo problema – patikimas duomenų surinkimas, autentiškos lyties atstatymas, kilmės nustatymas, tikslus lokalizavimas. Būtina sudaryti prūsiškų negyvenamųjų vietų vardų žodyną, nes yra labai daug naujos medžiagos, kuri svariai papildytų prūsų vardyno tyrinėjimus.

PROBLEME DER ALTPREUSSISCHEN FLURNAMENFORSCHUNG

Zusammenfassung

Im Beitrag werden altpreussische Flurnamen besprochen. Es wird der Terminus *Flurname* definiert und ein litauischer Terminus *žemėvardis* oder *negyvenamosios vietos vardas* vorgeschlagen. Die Flurnamen besitzen einen sehr beschränkten Kommunikationsradius und sind an die Mundart eng gebunden. Sie haben den engsten Zusammenhang mit dem appellativischen Bestand. Die Altpreussen hatten Namen für ihre Felder, Wiesen, Wälder, Berge, Wege und andere Objekte, die im Beitrag kurz untersucht werden. Die altpreussischen Flurnamen treten als Komposita und als Suffixableitungen auf. Als wichtigste Aufgabe soll eine zuverlässige Sammlung der altpreussischen Flurnamen, Feststellung der Grundform und die Deutung der Flurnamen sowie exakte Lokalisierung angesehen werden.

LITERATŪRA

- Anreiter P., 2004, Talnamen, – Namenarten und ihre Erforschung. Ein Lehrbuch für Onomastik, hrsg. von A. Brendler und S. Brendler, Baar Hamburg, 303–328.
- Bilkis L., 1997, Lietuvių helonimai: termino teikimas, sąvoka, vieta toponiminėje sistemoje, – *Lituanistica*, 1(29), 35–57.
- Bilkis L., 1998, Lietuvių priesaginės darybos helonimai (daktaro disertacija). Vilnius.
- Biolik M., 1993, Die Namen der stehenden Gewässer im Zuflußgebiet des Pregel und im Einzugsbereich der Zuflüsse zur Ostsee zwischen Pregel und Memel (=Hydronymia Europaea, Lfg. 8), Stuttgart.
- Blažienė G., 1986, Keletas pastabų dėl Sembos mikrotoponimų, – *Baltistica*, XXII (2), 37–42.
- Blažienė G., 1993, Sembos prūsų vietovardžiai (daktaro disertacija), Vilnius.
- Blažienė G., 2000, Die baltischen Ortsnamen im Samland (=Hydronymia Europaea, Sonderband II), Stuttgart.
- Blažienė G., 2001, Stand und Aufgaben der altpreussischen Onomastik, – Namenkundliche Beiträge Wolfgang P. Schmid zum 70. Geburtstag, Stuttgart, 47–60.
- Blažienė G., 2002, Sembos vietų vardai – istorijos šaltinis, – *Istorija*, LIII, 15–21.
- Blažienė G., 2004, On the subject of Old Prussian estate names, – *Studies in Baltic and Indo-European Linguistics*. In Honor of William R. Schmalstieg, ed. by Ph. Baldi, P. U. Dini, Amsterdam, Philadelphia, 27–32.

Būga K., 1913a, Apie senovės prūsų ir lietuvių tikrinius vardus, – K. Būga, Rinktiniai raštai, I, Vilnius, 1956, 419–428.

Būga K., 1913b, Славяно-балтийские этимологии, – K. Būga, Rinktiniai raštai, I, Vilnius, 1956, 433–495.

Daubaras 1990 – Ф. Даубарас, Прусская гидронимия (диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук), Вильнюс, 1990.

Daučiūnaitė V., 2001, Prūsiški negyvenamųjų vietų vardai (magistro darbas), Vilnius.

Endzelīns J., 1956, Latvijas PSR vietvārdi, I 1 (A–J), Rīga.

FN – Duden Familiennamen. Herkunft und Bedeutung, bearb. von R. Kohlheim, Mannheim, 2000.

Gerullis G., 1912, De Prussicis Sambiensium locorum nominibus (Phil. Diss.), Tilsis.

Gerullis G., 1922, Die altpreuussischen Ortsnamen, Leipzig.

Kuzavinis K., 1996, Lotynų-lietuvių kalbų žodynas, Vilnius.

Lasch A., 1914, Mittelniederdeutsche Grammatik, Halle a. S.

Lexer M., 1980, Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch, Leipzig.

LKŽ – Lietuvių kalbos žodynas, I–XX, Vilnius, 1941–2002.

LPŽ – Lietuvių pavardžių žodynas, I–II, ats. red. A. Vanagas, Vilnius, 1985, 1989.

Lübber A., Ch. Walther, 1995, Mittelniederdeutsches Handwörterbuch, Repr. Nachdr. der Ausg. Norden und Leipzig, Darmstadt, 1888.

LUEV – Lietuvos TSR upių ir ežerų vardynas, Vilnius, 1963.

Mažiulis V., 1988, 1993, 1996, 1997, Prūsų kalbos etimologijos žodynas, I–IV, Vilnius.

ME – K. Mülenbachs, Latviešu valodas vārdnīca, redīgējis, papildinājis, turpinājis J. Endzelīns, I–IV, Rīga, 1926–1932.

Mickienė I., 2001, Telšių rajono toponimų daryba (daktaro disertacija), Kaunas.

Mortensen H., 1923, Siedlungsgeographie des Samlandes. Forschungen zur deutschen Länder- und Volkskunde, Stuttgart.

Непокупный 1976 – А. Непокупный, Балто-северо славянские языковые связи, Киев.

Nesselmann G. H. F., 1873, Thesaurus linguae Prussicae, Berlin.

OF – *Ordensfolianten* iš Slaptojo valstybinio Berlyno archyvo „Preussischer Kulturbesitz“.

Ostpr. Fol. – *Ostpreussische Folianten* iš Slaptojo valstybinio Berlyno archyvo „Preussischer Kulturbesitz“.

Pierson W., 1873, Altpreuussischen Namenkodex, – Zeitschrift für preussische Geschichte und Landeskunde, X, Berlin, 483–744.

Przybytek R., 1993, Ortsnamen baltischer Herkunft im südlichen Teil Ostpreussens (= Hydronymia Europaea, Sonderband), Stuttgart.

PUB – Preußisches Urkundenbuch, I–VI, Königsberg, Marburg, 1882–1986.

Sonderreger S., 1985, Probleme schweizerischer Flurnamenforschung, – Beiträge zur Namensforschung, Beiheft 23. Gießener Flurnamen-Kolloquium, Heidelberg, 1985, 448–463.

Schlicht O., 1922, Das westliche Samland. Ein Heimatbuch des Kreises Fischhausen-Pillau vom Jahre 1725 bis zur Gegenwart, II, Dresden.

SUB – Urkundenbuch des Bisthums Samland, hrsg. von C. P. Woelky und H. Mendthal, Leipzig, 1891.

Šrámek R., 2002, Versuch einer Bestimmung der Namenkunde als Ganzes, – Actas do XX Congresso Internacional de Ciencias Onomásticas. Santiago de Compostela, 20–25 setembro 1999. CD-Rom. A Corunã: Fundación Pedro Barrié de la Maza, 885–896.

Топоров 1975, 1980, 1984, 1990 – В. Топоров, Прусский язык. Словарь, I–V, Москва.

Trautmann R., 1920, Die altpreuussischen Sprachdenkmäler, Göttingen.

Trautmann R., 1925, Die altpreuussischen Personennamen, Göttingen.

W a s e r E., 2004, Flurnamen, – Namenarten und ihre Erforschung. Ein Lehrbuch für Onomastik, hrsg. von A. Brendler und S. Brendler Baar, Hamburg, 349–380.

XXIX 32, XXI 37 – dokumentai iš vadinamojo Urkunden-Schieblade, saugomi Slaptajame valstybiniame Berlyno archyve „Preussischer Kulturbesitz“.

Grasilda BLAŽIENĖ

Vokiečių kalbos katedra

Vilniaus pedagoginis universitetas

Studentų g. 39

LT-08106 Vilnius

Lietuva

[grablaz@mail.com]